

“Hourah! Nu, zijn onze vrienden MEESTER”

Over de gemeenteraadsverkiezingen anno 1899

Marc VAN TRIMPONT

Nadat de katholieken jarenlang de plak hadden gezwaaid op het Geraardsbergse stadhuis, trad in 1895 enigszins onverwacht een coalitie aan van de radicaal-liberalen, dit is de progressistische factie uit de toenmalige liberale partij, samen met (en voor het eerst in de geschiedenis) verkozenen van de socialisten. Dit paarse bestuur avant la lettre was echter geen lang leven beschoren want in 1899 herwonnen de katholieken het verloren terrein.

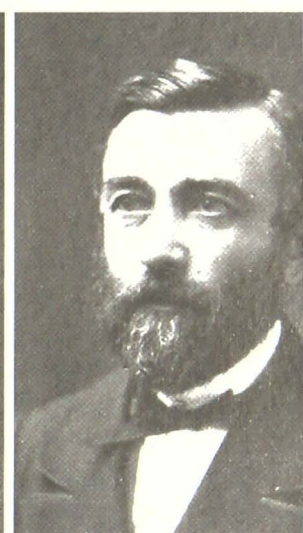
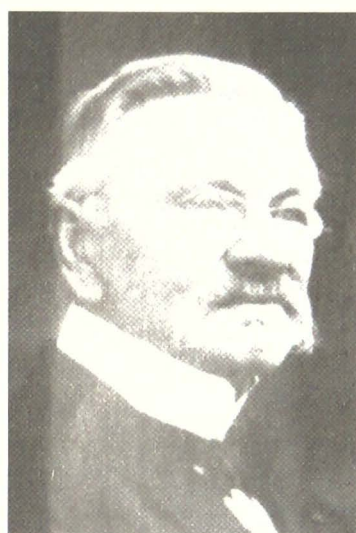
Deze bijdrage wil een sfeerbeeld aanreiken van net voor en net na de stembusgang van 15 oktober 1899 en dit op grond van toevallig gevonden lokale persknipsels uit katholieke hoek, vermoedelijk uit het Zondagblad van Geraardsbergen.

Politici slagen er soms niet in zich in strikt zakelijke bewoordingen uit te laten over hun politieke tegenstanders en vijanden. Vaak gaat dit niet verder dan het geven van ludieke of karikaturale bijnamen, maar soms is de aversie zo groot en laaien de emoties zo hoog op dat scheldjargon niet wordt geschuwd.

Eigenlijk is hier niets nieuws onder de zon want dit is van alle tijden tot en met vandaag. En zo ook ging het er aan toe bij de gemeenteraadsverkiezingen anno 1899 in Geraardsbergen. Spot- en scheldnamen t'allen kante met “*viil ongedier der Papen; tsjeven; geuzengespuis; blauwe en rode jannen; verplette rat*” en meer van dat moois...

Bij de oprichting van de staat België in 1830 werden alleen mannelijke onderdanen die een bepaald bedrag aan cijns [directe belastingen] betaalden, stemgerechtigd verklaard. Als gevolg daarvan waren ze aanvankelijk met slechts 46.500 in aantal, dit is nauwelijks 1% van de totale bevolking. Vanaf 1848, door een versoepeling van het bedrag van de cijns, steeg dit aantal tot zowat 80.000 zodat bijna 2% van het bevolkingsaantal in aanmerking kwam.

Onder druk van de opkomende socialistische beweging, hierbij gesteund

Het nieuwe college van burgemeester en schepenen dat aantrad na de verkiezingen van 1899 vormde een harmonisch trio. V.l.n.r. burgemeester Adrien Flamant (1846-1923), 1° schepenen Prosper de Clippele (1843-1935), 2° schepenen Benoit van Trimpont (1867-1943).

door de radicale of progressieve factie uit de liberale partij, werd op 7 september 1893 het zogeheten algemeen meervoudig stemrecht, meteen ook stemplicht, ingevoerd wat het aantal kiesgerechtigden in één adem deed aangroeien tot nagenoeg 1,4 miljoen. Krachtens deze ingrijpende wijziging van de kieswet had elke man van ten minste 25 jaar één stem. Gezinshoofden van 35 jaar en meer die ten minste 5 frank belasting betaalden op hun woning kregen er een stem bij. En wie een onroerend goed of een kapitaal bezat ter waarde of ten bedrage van ten minste 2.000 frank (1) en wie

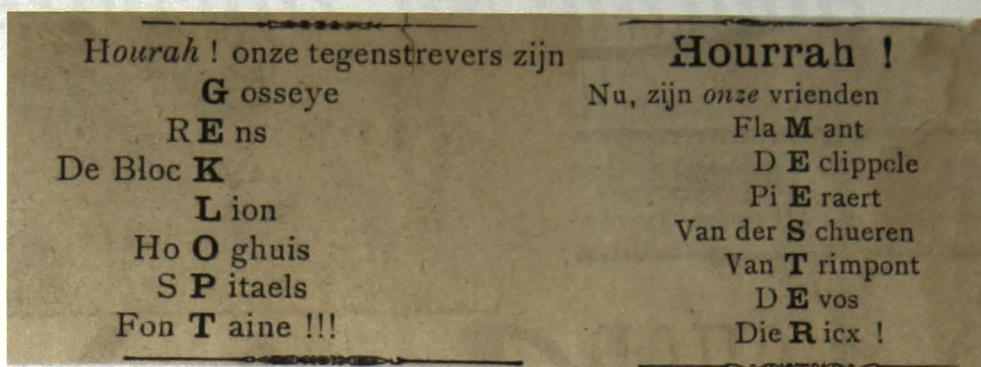
bovendien een diploma kon voorleggen van hoger middelbaar onderwijs, kon aanspraak maken op 2 bijkomende stemmen met dien verstande evenwel dat maximaal 3 stemmen konden worden benut. Deze regels golden voor de nationale verkiezingen en voor het eerst op 14 oktober 1894 waar 2 nieuwe politieke partijen zich aandienden, de BWP [Belgische Werklieden Partij] of socialisten en de Christene Volkspartij [Daensisten] of christen democraten. De BWP behaalde een klinkende overwinning, maar dan alleen in Wallonië.

Het door zijn omvang onverwachte

(1) Omstreeks die periode verdiende een ongeschoold arbeider 2 tot 2,50 frank per dag.

succes van de BWP deed de katholieke meerderheid aan de noodrem trekken. In het vooruitzicht van de in 1895 aankomende gemeenteraadsverkiezingen, werden prompt een paar wijzigingen doorgevoerd in de gemeentekieswet met het doel een herhaling van dit socialistisch succes, maar dan op het gemeentelijk vlak, te voorkomen of op zijn minst af te remmen. De kiesgerechtigde leeftijdsgrens werd opgetrokken tot 30 jaar [i.p.v. 25] en bovendien diende men ten minste 3 jaar in de gemeente woonachtig te zijn; wie een onroerend goed bezat met een kadastraal inkomen van 150 frank, kreeg er een extra stem bij. En *last but not least* werden door de invoering van de proportionaliteit de bestaande ballotages zo goed als uitgesloten. Kortom, voor de gemeenteraad waren er 4 soorten kiesgerechtigden namelijk de mannen die 1 stem konden uitbrengen en de anderen met respectievelijk 2, 3 en 4 stemmen. Het vrij ingewikkelde systeem van het meervoudig stemrecht werd na de Eerste Wereldoorlog vervangen door het algemeen enkelvoudig kiesrecht volgens het motto "één man, één stem", letterlijk en figuurlijk, althans voor wat betreft de parlementsverkiezingen. Het vrouwenstemrecht werd hier immers pas in 1948/49 een verworvenheid omdat de socialisten op de rem waren gaan staan; naar verluidt vreesden ze dat de stemmen van het grote aantal kloosterzusters de machtsverhoudingen teveel zou kunnen beïnvloeden...

Op 17 november 1895 hadden in Geraardsbergen voor het eerst gemeenteraadsverkiezingen plaats volgens het systeem van het algemeen meervoudig stemrecht⁽²⁾. Een kartel van linksgerichte liberalen en socialisten trok in gezamenlijke slagorde ten

Zoals bij alle verkiezingen, kraaiden ook in 1899 de overwinnaars victorie waarbij spot, schimp en leedvermaak niet uit de lucht was... "Hourah! Onze tegenstrevers zijn geklopt". "Hourah! Nu, zijn 'onze' vrienden meester", zo jubelden de katholieken...

strijde tegen de katholieken die sedert 1872 de lakens uitdeelden. Het kartel won de slag en bracht een paarse coalitie avant la lettre op de been die de stad zou besturen:

Burgemeester: Frans Rens (Lib.)
 Schepenen: Jules Fontaine (Lib.) en Louis Hooghuys (Lib.)
 Leden: Louis Bijl (Lib.); Firmin Vandereecken (Lib.); Felix De Moor (Lib.); August de Launoit (Lib.); Nestor Van Heghe (Lib.); Gustaaf Lion (Lib.); Vital De Clercq (Soc.); Jan De Froy (Soc.); Karel-Lodewijk Spitaels (Soc.); Pieter Gosseye (Soc.).

De verkiezingen van 15 oktober 1899

De gemeenteraad telde toen 13 leden die krachtens het vigerende systeem werden verkozen in twee reeksen, namelijk de zogeheten kleine helft, met 6 voor een periode van 4 jaar te verkiezen mandatarissen en de grote helft, met 7 te verkiezen raadsleden maar voor een periode van 8 jaar. Met andere woorden de "kleine helft" diende te worden vervangen in de loop van 1899 terwijl de "grote helft" pas in 1903 voor vervanging in aanmerking kwam.

De concurrenten in het strijdperk

Vooreerst was er het kartel van libera-

len en socialisten. Bij de eerstgenoemden ging het eigenlijk om de factie van de zogeheten radicaal-liberalen. De in 1846 opgerichte Geraardsbergse afdeling van de Liberale Associatie had in 1887 opgehouden te bestaan als gevolg van interne strubbelingen en meer in het bijzonder door de meningsverschillen die doctrinair en radicalen verdeelden. De doctrinair, dit zijn de conservatieven die terug wilden naar het gematigde liberalisme uit vroeger tijden toen katholieken en liberalen vreedzaam samen bestuurden en toen ze, zelfs na de beëindiging van het unionisme⁽³⁾ en meer bepaald van 1848 tot 1872 de mandaten in Geraardsbergen onder elkaar verdeelden, zij het met een voordeel voor de katholieken. Bovendien konden ze zich soms niet vinden in nieuw opkomend gedachtegoed. Zo bijvoorbeeld waren ze gekant tegen de invoering van het algemeen stemrecht. Hun visie stond haaks op deze van de radicalen uit hun partij, ook progressisten genoemd, die zich alles behalve gematigd doch zeer antiklerikaal opstelden, vaak vijandig zelfs tegenover de godsdienst en die wel gewonnen waren voor het algemeen stemrecht⁽⁴⁾. Het is duidelijk dat alleen deze groep liberalen kon samengaan met de socialisten van de jonge BWP⁽⁵⁾, DE voorvechters van

⁽²⁾ Over deze gemeenteraadsverkiezingen, zie F. DE CHOU, *De gemeenteraadsverkiezingen van 17 november 1895 in Geraardsbergen*, in *De Heemschutter*, jg. 2002, nr. 181, p. 9-21.

⁽³⁾ Met unionisme wordt bedoeld de in 1828 ontstane oppositiebeweging van twee als het ware tegennatuurlijke stromingen, liberalen langs de ene kant en katholieken langs de andere kant. De enige rode draad die beiden verenigde was hun strijd tegen Koning Willem. De beweegredenen voor het verzet van de ene stonden echter haaks op deze van de andere. Vandaar dat deze beweging de bijnaam kreeg van monsterverbond. Het hield een kleine 20 jaar stand en er kwam een einde aan met de stichting van de Liberale Partij in 1846.

⁽⁴⁾ R. VANDER BEKEN, *Het Liberalisme te Geraardsbergen*, in *In de schaduw van de Kring 1872-1997*, uitgave vzw Liberaal Gebouw, Geraardsbergen, 1998, p. 27.

dit algemeen stemrecht. Onder het banier "Demokratisch Verbond der vereenigde liberalen en werklieden", was het kartel als overwinnaar uit de lokale stembusgang van 1895 gekomen. Met 4 socialisten en 9 liberalen bezetten ze de voorbije vier jaar alle zetels van de gemeenteraad.

Dan waren er de verliezers, de katholieken van de zogeheten "Katholieke Associatie", de gemeenschappelijke vijand van rood en radicaal blauw.

De katholieken waren hier ook gekend als "de zjeven". Zjeven of tsjeven is de schimpnaam die sinds de 2de helft van de 19de eeuw in sommige streken van Vlaanderen werd gegeven aan de aanhangers van de toenmalige katholieke partij en ook vandaag nog aan de christen democraten. Deze spotnaam, afgeleid van de naam Jozef, is vermoedelijk in Gent ontstaan (6). De Gentse volkszanger, geus en antiklerikaal Karel Waeri (1842-1898) gaf uiting aan zijn aversie voor de aanhangers van de toenmalige conservatieve katholieke partij in het lied "Ge moet derveuren deugeniet zijn" (1874) en meer bepaald in een soort geloofsbelijdenis met de woorden "K'zal peper geven uit al mijn krachten op kwezel, tsjeef of calotijn". Mettertijd namen zijn antiklerikale gevoelens scherper vorm aan, wat blijkt uit een lied dat hij op 26 oktober 1884 bracht en waarvan het refrein niets aan de verbeelding over laat wanneer hij zegt:

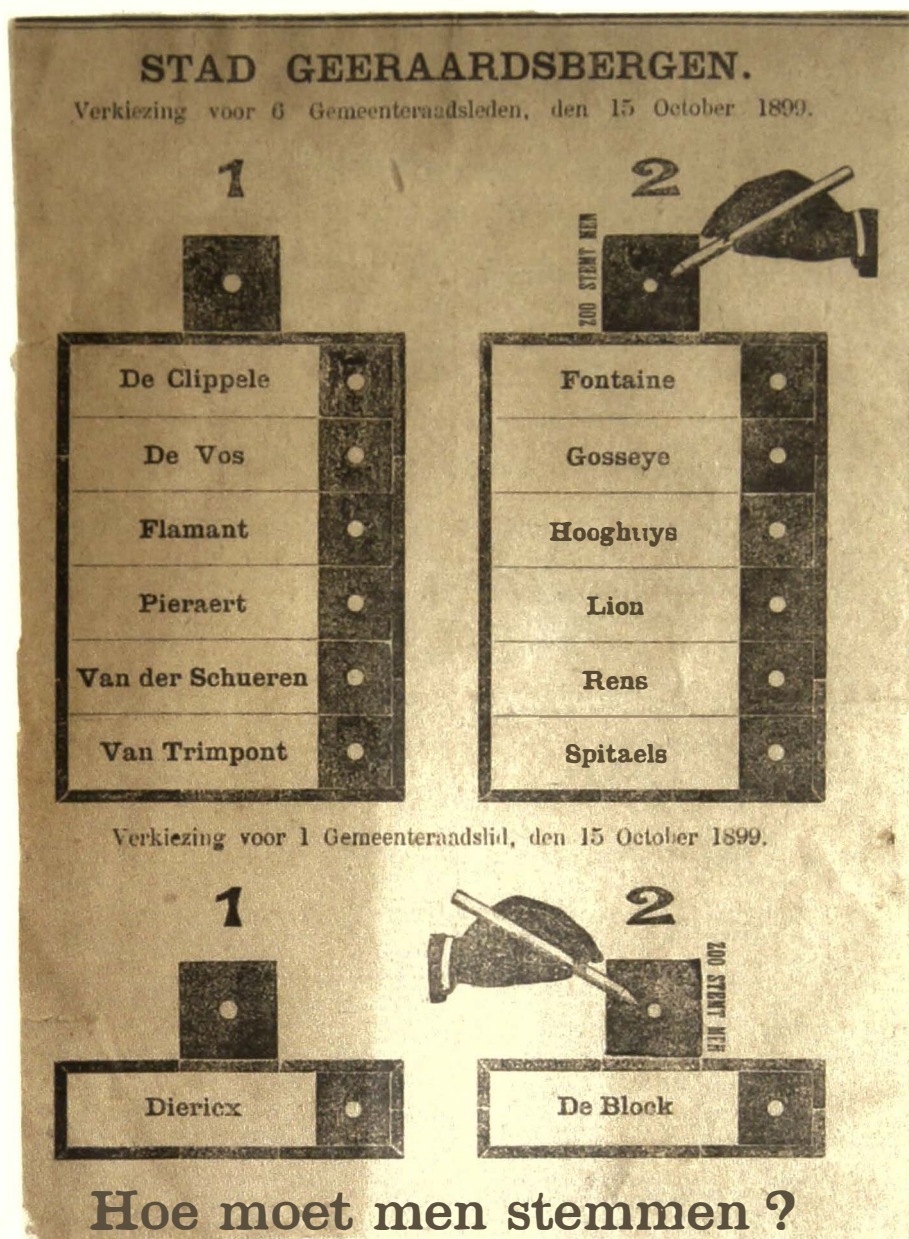
Foert! Foert! Foertorium,
Weg met tsjevenras in aeternum
Mortus mortitorum

In saecula saeculorum.

Zijn aversie is blijkbaar zo groot dat hij met "foertorium", een soort verlatijnste overtreffende trap van het woord foert, zijn verwensingen kracht wil bijzetten: in ver- of her-taling klinkt het iets in de stijl van "Het hardst denkbare foert; weg met tsjevenras voor altijd; dood onder de

doden in de eeuwigheid"(7)
Heel wat zachter klonk het bij de Geraardsbergse socialisten wanneer ze de Internationale zongen in 't Giesbaargs, een "arrangement" dat ook vandaag nog vrij algemeen gekend is:
De zjeven moaeëken veel gedruëis (gedraus)

Ze goeën nor allemaan zan hueil (haus)
Ze vroagen vur wie is a stemmie
En wa moeje'r veuren ein.
Refrein:
Lutsj de sjeven mor geven
Lutsj de jeven mor goeën
Mur wuir socialisten,
wur z'èn nor tstadhueil (tstadhaus) goeën
En ruuëd is troef!

Het kartel (lijst nr. 2) dong naar de gunst van de kiezer met Jules Fontaine (Lib.); Pieter Gosseye (Soc.); Louis Hooghuyts (Lib.); Gustaaf Lion (Lib.); Franz Rens (Lib.) en Karel-Lodewijk Spitaels (Soc.), plus voor wat betreft het te vervangen mandaat van de "grote helft" met Petrus De Block, de oudere broer van dokter Charles De Block.

(5) BWP staat voor Belgische Werkliedenpartij die werd opgericht in 1885. Het daaropvolgende jaar werd de Geraardsbergse afdeling gesticht.

(6) In enkele Zuid-Oost-Vlaamse dialecten is Tseef nog steeds de gewone uitspraak van Jef, uit Joze(e)f. Volgens L. Bert-de l'Arbre was de Tsjeven in de 19de eeuw de bijnaam van de leden van de Sint-Jozefskring. B. DE L'A, *Oude gebruiken en oude feesten te Geeraardsbergen in Rond den heerd*, 1887. Zie desgewenst ook A. SCHREVER, *Dialectologie, etymologie en lokale geschiedenis*, in *De Heemschutter*, jg. 1997, nr. 154, p. 21-27. - L. DE COCK, *Nog zjeven*, in *De Heemschutter*, jg. 1997, nr. 156, p. 34-36. - M. VAN TRIMONT, *Genoeg zjeven*, in *De Heemschutter*, jg. 1998, nr. 162, p. 38.

(7) VRT-Radio 3 (thans radio Klara), programma "Wereldbeeld" van Jean-Pierre Rondas, uitgezonden op 19 juli 1998.

KIEZERS!

Onze tegenstrevers verschietsen gedurig hun laatste poer; **Zij zijn geklopt, zij worden 't gewaar** en werken maar alleen meer voor Rens en Fontaine: **de andere 5 laten zij vallen!**

Welnu, die twee **moeten ook weg!**

Rens, kan als Burgemeester de orde in de stad niet handhaven, **omdat hy met de socialisten meeloopt!**

Fontaine, is de vader **der duizenden en duizenden nieuwe onnoodige lasten!**

KIEZERS!

Wie voor zulke mannen stemt, **verraadt de katholieke partij**

Wie hen uitkiest, stemt **tegen de goede orde, tegen zijn belang!**

WEG MET HEN! Zoowel en **NOG MEER** als weg met al de andere!

NEN ENKELEN DOP, en het is geklonken!!

Onder NUMMER 1

Drukkerij Van Nieuwenbore Geerzandbergen.

Verkiezingspropaganda van de katholieken waarbij ze de nederlaag van hun tegenstanders voorspellen: "Ze zijn geklopt, zij worden 't gewaar. (...) Nen enkelen dop, en het is geklonken!!"

In 1899 diende, zoals gezegd, de "kleine helft" van de gemeenteraadsleden te worden vernieuwd. Bij het kartel, het "Democratisch Verbond van Liberalen en Werknemers", ging het om de vervanging van Jules Fontaine (Lib.), Pieter Gosseye (Soc.), Louis Hooghuys (Lib.), Gustaaf Lion (Lib.), Frans Rens (Lib.) en Karel-Lodewijk Spitaels (Soc.). Bij de katholieken om de in 1895 niet verkozen Alexander Bruyneel, Arthur Delbauve, François De Les-tré, Vincent Diericx, Gustaaf Van Damme en Victor Van der Snickt.

Bovendien diende één mandataris uit de "grote helft" te worden vervangen, met name Felix De Moor (Lib.) die in 1898 overleden was. Als gevolg van dit overlijden waren er dus 7 mandaten te begeben, dit is 1 méér dan de helft.

Indien het kartel ten strijde trok met uittredende mandatarissen, conform het Engelse adagium "*never change a winning team*", dan hadden de verliezers van de vorige stembusgang (1895) vermoedelijk lering gehaald uit hun historische nederlaag toen de

De uitslag:

Katholieken, (reeks voor 4 jaar)	
DIERICX,	1547 stemmen.
Radico-Socialisten.	
DE BLOCK	1390
Katholieken (reeks voor 8 jaar).	
DE CLIPPELE	1330
DE VOS	1323
FLAMANT	1338
PIERAERT	1318
V.D. SCHUEREN	1332
VAN TRIMPONT	1332
Radico-Socialisten	
FONTAINE	1394
GOSSEYE	1346
HOOGHUIS	1375
LION	1399
RENS	1404
SPITAELS	1343

HOERRAH !!

Onze lijst voor 4 jaar, M. Vincent Diericx, zegepraalt met eene meerheid van **157** stemmen!

Gansch onze lijst voor 8 jaar, triomfeert met eene middelmatige meerderheid van **152** stemmen!!

Triomf! Triomf!

De katholieken behaalden een klinkende overwinning met een ruime voorprong zoals blijkt uit dit krantenbericht.

gemiddelde leeftijd van hun kandidaten vrij hoog lag met bijvoorbeeld uittredend schepen Alexander Bruyneel die 80 jaar oud was. De Katholieke Alliantie (lijst nr. 1) pakte uit met een lijst die vooral verjonging en vernieuwing moest uitstralen en tegelijkertijd garant stond voor continuïteit en politieke ervaring. Laatstgenoemd kenmerk vond de kiezer alleszins bij Prosper de Clippele (56 j., eigenaar) met zijn 24 jaar gemeenteraadslid waarvan 21 als schepen, terwijl de overige kandidaten, Alfred De Vos (40 j., apotheker), Adrien Flamant (53 j., fabrikant), Paul Pieraert (28 j., geneesheer), Emile Vander Schueren (47 j., handelaar) en Benoit Van Trimpont (32 j., advocaat), voor de verjonging en/of de vernieuwing stonden. Ook Vincent Diericx (37 j., brouwer), de kandidaat voor het te vervangen mandaat in de

⁽⁸⁾ Over deze figuur, zie desgewenst G. IMBO, *Vincent Diericx, 1862-1947. Onvolprezen filantroop en katholiek prominent*, in *De Heemschutter*, 1994, nrs. 124-127. - M. VAN TRIMPONT, *Nakaarten over Vincent Diericx*, in *De Heemschutter*, 1996, nrs. 149, 150.

"grote helft", kon bogen op politieke ervaring maar dan eerder op nationaal vlak, namelijk als parlementslid gedurende de jaren 1894-1898. Bovendien maakte de gemeentepolitiek al in zijn kindertijd deel uit van zijn leefwereld vermits zijn vader Louis Hubert jarenlang gemeenteraadslid was geweest en onder meer van 1866 tot zijn overlijden in 1871 schepen (8). De jongste van alle kandidaten, toekomstig volksvertegenwoordiger Paul Pieraert (1871-1910), was de zoon van gewezen gemeenteraadslid Désiré Pieraert en was langs moederszijde aanverwant met Vincent Diericx en ook met Benoit van Trimpont (9).

De overwinnaars bleken achteraf gezien, toen alles achter de rug was (!), niet onder de indruk van de lijst van het kartel. Onder de zes kandidaten voor de "kleine helft", zo verkondigen ze in het *Zondagblad*, waren "drij guiten" die "zoo d'and're zongen, zoo moesten zij fluiten" of, anders gezegd, die moesten dansen naar de pijpen van hun meesters. En met de "anderen", hun meesters, werd bedoeld Frans Rens of "Mijnheerke Rens met al zijn cents", Jules Fontaine alias "Kalkoen Profijt" evenals Louis Hooghuys "met een splinternieuwe buis".

De nieuwe gemeenteraad bestond uit de 6 resterende mandatarissen uit de grote helft van de stembusgang anno 1895, de 6 nieuw verkozenen van de kleine helft plus 1 nieuw verkozen van de grote helft, met name Louis Bijl (Lib.); Vital De Clercq (Soc.); Prosper de Clippele (Kath.); Jan De Froy (Soc.); August de Launoit (Lib.); Alfred De Vos (Kath.); Vincent Diericx

Hunne Voorbereidsels!

Alles lag bij Stien al gereed!
Zij lagen *seker* boven — Profijt had het gezegd — en de transparenten, met schimpen natuurlijk, de ballonskens, de roode vodden, de bengaalsche vuren, de boucquets, gansch de boel lag al gereed om luis terriek den geuzentriomf te vieren!
'N Dépêche...
Block lag 92 stemmen boven op 2 bureaux!
De vlaggen wierden uitgestoken!
Bij apotheker, bakkers, enz...wierd de schuimende Champagne met volle stroomen in ieder's keel gegoten!
Op het Statieplein dansten de Jufvrouwen dat het een plezier was om zien, en op het balcon van Stien, verscheen, de hoeden zwaaiend, uitgelaten van vreugde, het puik der Liberoole Aoch-Wacht! —
Nog'n dépêche...
M. Vincent was gekozen met 180 stemmen meerderheid!!
Paff... De drapeaukens wierden ingetrokken! Bij apotheker, bakkers, enz... wierd de champagne weenend de kelder terug ingedragen: Op het Statieplein trokken de dansende jufvrouwen beteuterd hun huizekens binnen, en op het balcon van Stien was geen levende ziel der Aoch-Wacht meer te bewonderen.
En de transparenten, met schimpen natuurlijk, de ballonskens, enz... wierden al drupneuzen wederom bij Stien, op den zolder gelegd.
Voor hoe lang??
Katholieken! Weert u, het zal VOOR MEUWIG zijn!

Leedvermaak en spot in het kamp van de overwinnaars...

(Kath.); Adrien Flamant (Kath.); Paul Pieraert (Kath.); Firmin Vandereecken (Lib.); Emiel Vander Schueren (Kath.) en Benoit van Trimpont (Kath.). De nieuw verkozen Vander Schueren stierf onverwacht zowat een jaar na de verkiezingen, op 4 december 1900; hij werd vervangen door Omer De Ruyver (10).

In onze bus gevonden:

Zondagblad
Proficiat!
'T Verbondje ligt, verplette rat,
in 't moddernat.

—

Kalkoen Profijt
Is, oh wat spijt!
nu voor altijd
zijn'snuiten kwijt.

—

Mijnheerke Rens
is, naar ons'wensch,
met al zijn'cents
over de grens.

—

Met Hooghuys
Staat het ook niet pluis
Schoon hij trok naar zijn orgelhuis
Met eene splinternieuwe buis.

—

Er zijn er dan nog drij,
Wij slaan z'in eenen brij,
Want waarom dienden zij?
Slechts voor de galerij.

—

Het waren drij guiten
Zoo d'and're zongen, zoo moesten zij fluiten.

—

Zs zitten met d'and're nu buiten
Te kijken als uilen op kluiten.

—

Zoo, Zondagblad,
Nog eens proficiat!
En nu, tot voordeel van de stad
Met moed op nieuw de pen hervat.

Tot pavollers belasten zij,
En dan zijn zij nog zoo vrij
Van te vragen: stamt voor mij!

II. (air der Jeven)

De geuzen maken veel gedruisch
Zij schuiven voorbij iedereen zijn huis,
En het geld der vlaamsche kermis
Is voor de werkeloozen! — mis!

Dit laatste met een gestje oader den neus, gij begrijpt! En daartusschen de Vlaamsche Leeuw, de Brabançonne, Vlaanderen de Lœuw, enz... En de burgers, de werklieden die ons zagen of hoorden zegen luide tot elkander:

Dat is toch beler d'm het vuil Onge-dier der Papen! — En zij riepen met ons:
Lere de katholieken!
Te naaste veels, TRIOMF!

(8) Paul Pieraerts moeder, Camille van den Dooren (1830-1912), dochter van August (1800-1883) uit Nederbrakel, was een nicht van Victori(n)a van den Dooren (1801-1879), zus van August en grootmoeder van Vincent Diericx. Een jongere zus van August en Victoria, Sophia Bertrix (1809-1887) was gehuwd met notaris Hubert de Turck uit Geraardsbergen. (G. IMBO, *Vincent Diericx (1862-1947)*,... op. cit. in *De Heemschutter*, 1994, nr. 124, p. 5. — L. DE TEMMERMAN, *De (heren)huizen van de Neerstraat. De huizen van Van Den Dooren*, in *Triverius*, jg. XLII, 2012, nr. 4, p. 6, 8. — M. VAN TRIMPONT, *Het vredegericht van het kanton Nederbrakel. Regesten van akten uit de Hollandse periode*, Brakel, 2000, volgnr. 52). Langs de andere kant was Paul Pieraerts zus, Anne-Marie, gehuwd met Benoits volle neef Victor van Trimpont. Laatstgenoemde is de grootvader van de auteur dezes. Over dokter Paul Pieraert, zie desgewenst Marcel J. VAN KERCKHOVEN c.j., *Noemenswaardige mammen en vrouwen uit het rijke verleden van Geraardsbergen, 13de-20de eeuw*, Geraardsbergen, 1977, p. 128. — R. VAN DER MIJNSBRUGGE, *Een Geraardsbergse figuur vertelt*, Geraardsbergen, 1997, p. 49. M. VAN TRIMPONT, *Voorouderreeks...*, afl. 13, in *Gerardimontium*, jg. 2004, nr. 196, p. 34, 35.

(10) E-mail de dato 16 augustus 2012 van Freddy De Chou aan de auteur dezes, waarvoor dank.

Hulde aan onzen gekozenen

Mr Benoit van Trimpont.

15 October 1899.

Triomf, laat ons den moed niet langer meer betwingen
Wij moeten uwen strijd en zegepraal bezingen
Wij werkten onvermoeid en streden aan uw zij.
't Is billijk dat wij staan oot saâm in feestgetij.
Heel de stad was te klein met de kiezing laatstleden
Voor het geuzengespuis dat hier liep op de straat
En 't was zingen en schreeuwen om 't meest dat zij deden
En zweren bij hoog en bij laag vroeg en laat.
"Laat de 't jeven maar jeven, 't is moeite verloren,
Liberalen en roode die gaan naar 't stadhuis,
't is niet zijn de papen wij hebben 't gezworen.
Laat de 't jeven maar jeven, zij krijgen een huis."
Maar zij rekenden zonder den waard, onze bollen,
Al wie fier was en deftige burger stond op
Om het geuzenverbod van het stadhuis te rollen
En zij hebben gegeven, gij weet het, 't was klop.

Heil de 't jeven, heil hun mannen
Heil hun jongen kandidaat
Weg met blauwe en roode jamen
Heil, mijnheer den advocaat!

De aanhangers van Benoit van Trimpont verkeerden blijkbaar in een gevorderde staat van euforie te oordelen naar het uitbundige huldedicht waarmee ze zijn verkiezing en het succes van de katholieken bejubelden.

Behalve de typisch bombastische stijl van toen, valt ook het taalgebruik op, een vocabularium dat niet steeds fraai kan worden genoemd...

Eigenlijk laat de ondertoon van het stukje een diepgewortelde aversie vermoeden vanwege de overwinnaars ten aanzien van hun tegenstanders.

Het nieuw schepencollege, een sterke ploeg

Het toenmalige college telde 3 leden, de burgemeester Adrien Flamant en de 2 schepenen, Prosper de Clippele en Benoit van Trimpont. Zij hadden heel wat affiniteiten. Naast hun gelijkgezindheid in levensbeschouwelijke en louter politieke materies, had een en ander te maken met de nauwe banden op het strikt persoonlijke vlak en dit vormde als het ware het bindmiddel of het cement van hun doen en laten. Zo onderhielden industrieel Adrien Flamant en bankier August van Trimpont⁽¹¹⁾, Benoits vader, vriendschappelijke relaties, in die mate dat August in 1888 getuige was bij het huwelijk van Adrien zoals ook blijkt uit de huwelijksakte⁽¹²⁾. Langs de andere kant was Benoit van Trimpont de achterneef van Prosper de Clippele⁽¹³⁾. Maar welke troeven konden deze drie nog in de bruidskorf leggen?

Laten we beginnen met de benjamin van het drietal, de 32-jarige vrijgezel Benoit van Trimpont (1867-1943). Na Grieks-Latijnse humaniora in het college alhier (retorica 1885), die hij als "primus perpetuus" doorliep⁽¹⁴⁾, promoveerde hij tot doctor juris (Leuven, 1890) en werd advocaat. Als 2de schepen krijgt hij de departementen financiën, onderwijs en betwiste zaken toegewezen.

Benoit kan bezwaarlijk een compleet neofiet worden genoemd m.b.t. de *res publica*. Pas afgestudeerd (23 j.) werd hij in 1890 officier bij de Geraardsbergse Burgerwacht. Een jaar later stond hij als penningmeester, naast initiatiefnemer en stichtend voorzitter Emile Struelens (27 j.) en met nog anderen, meestal jongeren, uit de conservatieve burgerij, aan de wieg van het ziekenfonds "Hulp en Onderstand", de voorloper van de huidige CM in Geraardsbergen. Deze realisatie lag hem

(11) August van Trimpont (1827-1920) was stichter en eigenaar van de "Banque de Grammont". Hij was gehuwd met Emilie Jouret, dochter van Benoit Jouret x Felicitas de Clippele. August is de overgrootoom van de auteur dezes.

(12) Burgerlijke stand/Geraardsbergen. Huwelijksakte nr. 6 van 8 februari 1888. (Met dank aan stadsarchivaris Anne De Waele).

(13) Prosper de Clippele zijn vader, Pieter Jan (1804-1860), was de jongere broer van Felicitas de Clippele (1800-1867). Felicitas was de grootmoeder van Benoit van Trimpont.

(14) Primus perpetuus = steeds de eerste van de klas.

dermate aan het hart dat hij tijdens de oorlogsjaren 1914-18 met eigen geldmiddelen "de uitbetaling (zal) blijven verzekeren terwijl er geen bijdragen meer binnen kwamen" en zodoende "zijn" ziekenfonds van de financiële ondergang redde, zo vernemen we in het Geraardsbergse weekblad *De Vaandrig* van 8 september 1951. Maar ook van huis uit en van kleinsaf was hij vertrouwd met het openbare leven. In de jaren 1866-1870 was zijn vader rechter in de werkrechtensraad⁽¹⁵⁾ waarvan zijn oom Karel Lodewijk (Louis) van Trimpont voorzitter was. En in 1870 zien we ze alle twee als medeoprichter (vennoot) van de *Cercle catholique 'La Concorde'*. Verder was August penningmeester van de kerkfabriek van 1871 tot 1899 en gemeenteraadslid van 1872 tot 1895. Hij was ook nog lid van het bestuur der Godshuizen van 1878 tot 1886 en bovendien bestuurslid en, na het overlijden van Louis Bert in 1904, voorzitter van het Sint-Vincentiusgenootschap tot 1914.⁽¹⁶⁾

De 53-jarige Adrien Flamant (1846-1923) was weliswaar neofiet in de politiek en behoorde niet tot de jonge generatie, maar hij stond bekend als een ondernemend en sociaalvoelend iemand die kon bogen op ervaring als succesvol textielfabrikant. Hij zorgde voor heel wat werkgelegenheid en, begaan met het welzijn van zijn werknemers, stond hij zelfs in

voor hun huisvesting. Kortom, hij had een positief en sterk imago.⁽¹⁷⁾

Grondeigenaar Prosper de Clippele (1843-1935) was, met zijn 56 jaar, de oudste van het trio. Hij werd 1ste schepen en kreeg de departementen openbare werken, schone kunsten, feestelijkheden en burgerlijke stand als bevoegdheidspakket. Net als Benoit van Trimpont was ook hij van kindsbeen vertrouwd met het openbare leven. Zijn vader Pieter Jan was provincieraadslid en vervolgens volksvertegenwoordiger geweest en was van 1837 tot 1860 vrederechter van het kanton Geraardsbergen. Zelf had hij zijn sporen reeds verdiend in het politieke bedrijf. Hij was gemeenteraadslid geweest van 1872 tot 1884 en schepen van 1884 tot 1895. Sinds 1882 zetelde hij in de provincieraad. Verder was hij vanaf 1886 lid van het bestuur der Godshuizen en was hij majoor-bevelhebber van de Geraardsbergse Burgerwacht en zal in deze functie aanblijven tot 1907.

Bij wijze van besluit

Uit wat voorafgaat kunnen we stellen dat de verkiezingscampagne bitsig is verlopen. Dit wordt bevestigd door een belangstellende getuige met name Paul Guillemin die spreekt van een overwinning van de katholieken "na een zeer hevigen kiestrijd"⁽¹⁸⁾ en die zelf vier jaar nadien

zal verkozen worden op de lijst van diezelfde (conservatieve) katholieke partij. Overigens blijkt het trio van het nieuwe college van burgemeester en schepenen een harmonisch gezelschap te vormen. Ja, men kan gewaagen van drie mekaar aanvullende handen op één buik, met burgemeester Flamant die gekend staat om zijn ondernemingsgeest en zijn diplomatie, schepen De Clippele met zijn lange bestuurservaring en zijn politieke contacten op hoger niveau en de jeugdige schepen Van Trimpont met zijn juridische achtergrond en zijn positieve ingesteldheid ten overstaan van *Rerum Novarum*. Of hun beleid bij de kiesgerechtigden overkwam als goed bestuur kan worden gemeten aan het verloop van de gebeurtenissen. Welnu, de feiten spreken voor zich. In 1903 hadden verkiezingen plaats ter vervanging van de resterende 6 uit de "grote helft" anno 1895. Ook toen moesten liberalen en socialisten het onderspit delven. Pas na de Eerste Wereldoorlog, in 1921, deden ze opnieuw hun intrede in de gemeenteraad. Toen hadden voor het eerst in de geschiedenis verkiezingen plaats volgens het algemeen enkelvoudig stemrecht. Op 4 jaar na (van 1895 tot 1899) zullen de katholieken gedurende nagenoeg een halve eeuw aan het roer hebben gestaan van de Oudenbergstad.

⁽¹⁵⁾ De werkrechtensraad is de voorloper van onze huidige arbeidsrechtbank.

⁽¹⁶⁾ Tenzij anders vermeld, steunt deze paragraaf op volgende bronnen: J. DE BOECK, *1891-1991 honderd jaar kristelijke mutualistische beweging in het Geraardsbergse. Van 'Hulp en Onderstand' tot het Kristelijk Ziekenfonds vandaag*, Aalst, 1991, p. 5-8, 21. ARCHIEF DEKENIJ GERAARDSBERGEN, Notitie dd. 20 augustus 1991 van pastoor-deken J. Vindevoghel aan de auteur dezes. - NN., *Het Sint-Catharinacollege in de voormalige Sint-Adriaansabdij gehuisvest (1882-1886)*, nrs. 31 en 32 in de begeleidende notitie van de tentoonstelling anno 1996 "Het Sint-Catharinacollege en de Sint-Adriaansabdij". - M. VAN TRIMPONT, *Prosper de Clippele en Benoit van Trimpont, schepenen van Geraardsbergen*, in *De Heemschutter*, 1993, nrs. 116-120; 1994, nrs. 121, 122. M. VAN TRIMPONT, *Van "Cercle Catholique 'La Concorde' (1870)" tot "Katholieke Kring 'De Eendracht' (1922)"*, in *De Heemschutter*, 1995, nr. 139, p. 11-16. - M. VAN TRIMPONT, "Kristene ziekenkas 'Hulp en Onderstand' viert haar 60-jarig bestaan", (snuffelvondst uit *De Vaandrig* d.d. 8 september 1951), in *De Heemschutter*, 1999, nr. 163, p. 27, 28. - M. VAN TRIMPONT, *Voorouderreeks, (...)*, Afl. 6, dl.3, in *De Heemschutter*, jg. 2001, nr. 177, p. 27-35. - M. VAN TRIMPONT, *150 jaar gerecht in het kanton Geraardsbergen (1795-1945)*, Geraardsbergen, 2002, p. 15, 23, 25, 26. - M. VAN TRIMPONT, *De Geraardsbergse 'Garde Civique' of Burgerwacht (1795-1921)*, Geraardsbergen, 1997, p. 86.

⁽¹⁷⁾ I.v.m. deze figuur, zie desgewenst F. DE CHOU, *Burgemeesterdynastieën in Geraardsbergen*, dl.2, in *De Heemschutter*, jg. 2000, nr. 172, p. 29. - J. DE RO, *In de schaduw van het "Manchester van het Vasteland": Textielbedrijven te Geraardsbergen in de XIXe eeuw*, dl.2, in *De Heemschutter*, jg. 2003, nr. 190, p. 17-22. - M. VAN TRIMPONT, *Voorouderreeks (...)*, Afl. 19, *Adrien Flamant; Hyppoliet Flamant*, in *Gerardimontium*, jg. 2008, nr. 218, p. 32, 33.

⁽¹⁸⁾ P. GUILLEMIN, *Geraardsbergen, de stad op den Berg (1068-1940)*, Luik, 1945, p. 74.